

24/05/2019

Efectes no desitjats dels medicaments: podríem prevenir-los?

Els efectes adversos, sobretot els greus i mortals, provocats principalment per medicaments d'ús habitual tenen un gran impacte sobre la salut pública. En aquest article es reflexiona sobre quin ús es dóna als medicaments i es planteja quines estratègies podrien evitar aquestes reaccions adverses, començant pel disseny de campanyes efectives per a promoure l'ús prudent dels medicaments.

Tots sabem que els medicaments provoquen efectes no desitjats (reaccions adverses). Potser és menys conegut el gran impacte que tenen sobre la salut pública: s'estima que, només a la Unió Europea hi pot haver unes 150.000 defuncions anuals degudes a l'efecte indesitjat d'algun medicament que estaven prenent.

Des de fa 50 anys, el Programa Internacional de Farmacovigilància de l'OMS intenta identificar sospites de reaccions adverses per tal de conèixer millor la seguretat dels medicaments i identificar efectes no desitjats prèviament desconeguts. Tot i així, cal tenir en compte que, la majoria de reaccions adverses greus i mortals es deuen a efectes ben coneguts de medicaments d'ús habitual, especialment quan es prescriuen en dosis inadequades per a aquell malalt concret o sense tenir en compte altres tractaments que ja està prenent. La pregunta que ens plantejem és: podríem fer alguna cosa per a evitar les reaccions adverses, més enllà de

documentar les que ja han passat?

Des de la Fundació Institut Català de Farmacologia col·laborem amb el Núcleo de Farmacovigilància de l'Estat de São Paulo (Brasil). Analitzant les 1.289 notificacions de reaccions adverses de l'hormona de creixement incloses a la seva base de dades, vam observar una distribució inesperada. L'hormona del creixement s'utilitza en nens i adolescents amb dèficit d'aquesta substància i, ocasionalment, en persones d'edat avançada. Curiosament, gairebé un 20% de les sospites d'efectes no desitjats d'aquesta base de dades havien passat en adults joves que havien fet servir el fàrmac per motius purament estètics i sense cap prova d'eficàcia. Aquestes reaccions adverses s'haurien pogut evitar si s'analitzés periòdicament com es fan servir els medicaments per tal d'identificar usos inapropiats i poder iniciar campanyes per a modificar els tractaments abans que aparegui una reacció adversa que compliqui el curs de la malaltia, porti els malalts a l'hospital o, eventualment els provoqui la mort.

La reflexió serveix per a les autoritats sanitàries del Brasil, però també per a les autoritats sanitàries de Catalunya, on campanyes efectives per a un ús prudent dels medicaments podrien reduir molt la morbi-mortalitat.

Albert Figueras

Fundació Institut Català de Farmacologia

Centre Col·laborador de l'OMS per a la Recerca i l'Ensenyament de la Farmacoepidemiologia

Departament de Farmacologia, Universitat Autònoma de Barcelona

afs@icf.uab.cat

Referències

[View low-bandwidth version](#)